

Behoort bij brief no. 1446065

Ex.no. >

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

STAND VAN ZAKEN BIJ DE HAVENSTAKINGEN

1. De havenstakingen worden althans door de initiatiefnemers en organisatoren niet zozeer als een sociaal-economisch conflict opgevat, maar veeleer als een politieke confrontatie met als inzet het Nederlandse maatschappijsysteem. Immers, praktisch alle personen, die zich bij het initiatief en de organisatie van de stakingsacties hebben doen gelden blijken te behoren tot communistische partijen als m.n. de CPN en de SP (Socialistische Partij), die er zeer duidelijk geprofileerde doelstellingen op na houden

De toporganen van deze partijen blijken vanachter de schermen rechtstreeks leiding te geven aan de acties, waaraan zeer gedisciplineerd uitvoering gegeven wordt door de "gewone" leden, die optreden als stakingsleiders, agitatoren of actievoerders op de achtergrond. De centraal geleide en slagvaardige partijapparaten zorgen voor de onmisbare organisatie en logistiek achter de stakingen, voorzien in de coördinatie van de financiële solidariteit, de verzorging van het benodigde drukwerk en vooral ook het aanreiken van de in haar eenzijdigheid "overtuigende" argumentatie.

Het is er deze partijen met zulke acties om te doen "de gewone mensen" ervan bewust te maken, dat zij het door eendrachtig op te komen voor hun (klasse) belangen kunnen opnemen tegen de "schijndemocratie" van de gevestigde orde, tegen "de Haagse heren" en tegen de leiders van politieke partijen en vakbonden, die welbeschouwd allemaal het kapitalistisch systeem in stand zouden helpen houden.

2. Het was de CPN, die in dit voorjaar in een ontwerp-beginselprogram nog eens probeerde aan te tonen, dat er in de "beperkte" Nederlandse democratie allereerst behoefte is aan "massa-acties" zoals stakingen om door een dergelijke "democratische machtsvorming van onderop" veranderingen in het maatschappelijk systeem te kunnen "afdwingen". Dit langdurige proces van "democratische vernieuwing" is in haar opvatting onmisbaar als "overgangsfase naar het socialisme", naar een "nieuw type van Nederlandse samenleving", waarin "de arbeidersklasse als leidende kracht" kan optreden met "de CPN als meest bewuste component". De CPN is realistisch genoeg om in te zien, dat zulke massa-acties pas kans van slagen hebben als zij aan-

sluiten bij bestaande, zonodig aan te wakkeren ontevredenheid bij brede lagen der bevolking, die zij dan als "tijdelijke bondgenoten" met zich mee kan krijgen.

Kleine marxistisch-leninistische partijen als de SP zijn eveneens orthodoxe, maar meer radicale en "avonturistische" kaderorganisaties, die ervan uitgaan dat de socialistische maatschappij ten enenmale niet langs vreedzame weg bereikt kan worden, maar alleen door "een allesomvattende strijd om de macht", die juist georganiseerd moet worden op het stuk van de belangenbehartiging. Een partij als de SP schrikt daarbij niet terug voor het gebruik van gewelddadigheid of intimidatie om daarmee de kapitalistische establishment te provoceren tot reacties, die al op korte termijn tot "revolutionaire situaties" kunnen leiden.

Deze duidelijke verschillen in tactiek maken de CPN en de m.l.-groeperingen tot verbitterde vijanden, maar de CPN heeft - anders dan tijdens de havenstaking van 1970 - de m.l.-elementen deze keer trachten te neutraliseren door hen in "gezamenlijke" actiecomité's in te kapselen. De CPN ziet zich daardoor bij de huidige stakingen weliswaar gedwongen zo nu en dan in hardere acties en verdergaande eisen mee te gaan dan haar eigenlijk lief is, maar zij hoopt zo tenslotte toch haar pragmatischer tactiek te kunnen doorzetten, die pas op lange termijn de sociaal-economische en dan ook politieke ineenstorting van "kapitalistisch Nederland" moet bewerkstelligen. Overigens hebben enkele CPN-economen enige maanden geleden zowel in Amsterdam als in Moskou met Sowjet-specialisten gesproken over de wijze waarop ingespeeld kan worden op "de kapitalistische crisis".

3. De CPN, die al vanaf begin 1979 de arbeidsonrust in de Rotterdamse en Amsterdamse havens heeft proberen te stimuleren, was eigenlijk van plan wat later in de nazomer tot actie over te gaan. Toen echter m.l.-figuren op 22 augustus de lont in het kruitvat staken, was de CPN onmiddellijk paraat om de organisatie van de stakingen ter hand te nemen.

Binnen de inmiddels met m.l.-vertegenwoordigers uitgebreide "gezamenlijke" actiecomité's wil de "maoïstische groep" momenteel de eisen nog verder opvoeren en doorgaan met harde acties als bezettingen, maar is de CPN-meerderheid gekant tegen verdere escalatie en op 7 september feitelijk teruggevallen van de oorspronkelijk door haar zelf geformuleerde eis van f.30,-- schoon per week erbij op de eis van f.28,50 bruto met ingang van 1 januari 1979. Dit is zoals bekend sinds 4 september de eis van de meer-

derheid van het centraal bedrijfsgroepenbestuur havens van de Vervoersbonden FNV, waarin de CPN een zekere invloed heeft.

Op 12 september noemt De Waarheid deze eis "een zo langzamerhand door iedereen gewenste oplossing", die alleen nog "gesaboteerd" wordt door de voorzitter van de Scheepvaartvereniging Zuid (SVZ) door "de havenbedrijven die op de stakingseisen willen ingaan" te "intimideren" met de dreiging van roeyement uit de SVZ. Voorts zinspeelt het blad voortdurend op "scheuren in het ondernemingsfront" en op nieuwe "bemiddelingspogingen" van niet met name genoemde personen. Van CPN-zijde wordt naar buiten toe nog wel geschermd met de oude eis van f.30,- schoon, maar dat is slechts bedoeld om de achterban "zoet" te houden en de Vervoersbonden onder extra druk te zetten. De CPN wil het namelijk, anders dan de m.l.-groeperingen, nog steeds blijven spelen via de vakbonden, met de bedoeling evenwel om de basis van de bonden zoveel mogelijk te "versterken" ten koste van een aantal vakbondsbestuurders die zij gewipt wil zien.

4. De CPN is reeds druk doende ook andere geledingen van de vakbeweging en andere maatschappelijke sectoren, waarin zij de laatste jaren een sterke positie heeft opgebouwd, te radicaliseren onder verwijzing naar het gebeuren in de havens. Volgens De Waarheid van 14 september heeft dat gebeuren "het gehele beeld in de sociale strijd grondig en definitief veranderd", omdat de "matigingspolitiek in de Rotterdamse havens schipbreuk heeft geleden". Deze staking heeft daarom "grote consequenties voor de loonpolitiek van de regering en de ondernemers en voor de positie van de vakbeweging", al was het alleen maar omdat zou zijn aangetoond dat er "buiten de mensen in de bedrijven, buiten de actieleidingen in Nederland geen loonpolitiek te maken" is. Met instemming gewaagt de CPN-krant van de - inderdaad vaak op instigatie van partijleden gedane - "uitspraken van afdelingen en besturen van bij de FNV aangesloten bonden, waarin solidariteit betuigd wordt met de actie van havenwerkers en slepers en met de doelstellingen daarvan".

Triomfantelijk citeert De Waarheid de aankondiging van FNV-voorzitter KOK, dat de tot dusver door zijn organisatie gesteunde matigingspolitiek "niet meer te handhaven is" en dat "het havenconflict zijn schaduwen vooruit werpt" voor het loonbeleid van 1980. Dit is precies wat de CPN beoogd heeft met haar campagne tegen Bestek '81, die overigens evenzeer gericht is tegen de matigingsplannen van de politieke oppositie, welke zich daarmee zou hebben vervreemd van "de werkende bevolking".

De Waarheid van 14 september stelt tegenover de waarschuwing van IB/FNV-voorzitter GROENEVELT als zou door het "levensgevaarlijke" optreden van een handvol stakingsleiders de vakbondsdemocratie en zelfs de parlementaire democratie "opzijgeschoven" worden, dat de werkelijke democratie bestaat in de verwezenlijking van "de verlangens zoals die in democratische bewegingen van de massa's zelf worden geformuleerd". Een dag tevoren stelde CPN-voorzitter HOEKSTRA in een verklaring "alle progressieve mensen" voor de keuze zich "aan de kant van de regering Van AGT-WIEGEL en de grote ondernemers" op te stellen "of aan de kant van degenen, die daartegen een oppositie van de daad voeren". De heer HOEKSTRA riep op tot "een brede campagne ter ondersteuning van de actievoerders" om zo de stoot te geven tot het "alternatief van progressieve meerderheidsvorming".

5. Om de "nationale beweging voor een progressief alternatief van de daad" inderdaad landelijke omvang te geven probeert de CPN uit alle macht om ook buiten Rotterdam desnoods alleen maar symbolische solidariteitsacties van de grond te krijgen. Het Groningse CPN-district heeft besloten op 17 september onder leiding van partijbestuurder F. MEIS een 24-uursstaking te beginnen bij de strokartonfabriek Britannia te Oude Pekela, zo mogelijk gevolgd door soortgelijke acties bij andere bedrijven in de strokartonbranche, zoals de Dollard in Nieuweschans, en in de klein- en grootmetaal, zoals vooral scheepswerven. Nadat het CPN-districtsbestuur daartoe op 12 september heeft besloten, zal de actieleiding in de Amsterdamse haven, waarvan de harde kern bestaat uit CPN-ers en een enkel lid van de Groep Marxisten-Leninisten proberen op korte termijn opnieuw solidariteitsacties te ontketenen.

In de Rotterdamse havens neemt intussen de spanning verder toe nu enerzijds de financiële nood en daarmee ook de werkwillegheid van de stakers toeneemt, maar anderzijds ook de stakingsposten en "dweilploegen" steeds agressiever gaan optreden. De CPN-ers in het Gezamenlijk Actiecomité van Rotterdamse Havenarbeiders (GARH) komen daarmee in een lastig parket, omdat zij aan de ene kant vanuit een redelijk "breed draagvlak" willen blijven opereren en grootscheepse gewelddadige confrontaties willen voorkomen, maar aan de andere kant ook niet de stakingen zonder resultaat willen beëindigen.

Vernomen werd dat de CPN-leiding in verband daarmee "een nieuwe lijn" wil gaan volgen zonder dat tot nu toe duidelijk werd in welke richting die lijn

gezocht moet worden. In elk geval heeft het GARH besloten om in de middag van 14 september een "besloten bijeenkomst" van alle 7000 stakers te be- leggen in het Feyenoordstadion, waar beslist zal worden over het al dan niet voortzetten van de staking. Verwacht wordt dat slechts enkele duizen- den havenarbeiders zullen opkomen, zodat aan een echt "democratische besluitvorming" getwijfeld mag worden. Die twijfel wordt nog versterkt nu gebleken is dat het woord gevoerd zal worden door harde actieleiders als de m.l.-representant J. STAVINGA, die tot het bittere eind lijkt te willen doorgaan. Een bijzonder risico levert de wetenschap, dat waarschijnlijk volgende week stakingen in de petrochemie zullen uitbreken, die door de vakbonden gesteund zullen worden en zodoende nieuwe speelruimte zullen bieden aan de thans in het nauw gedreven stakingsleiders.

14 september 1979.